

Oglaš, pripisana itd. tiskaju računaju se na temelju običnog cijenika ili po dogovoru.

Novce predbrojbu, oglaš id. dalje se naputnicom ili položnicom poš. štedionice u Brču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Iko list na vrijeme ne primi, neka to javi odpuštvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Cekovnog računa br. 847.849. Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

«Slogom ristu malo stvari, a nesloga sve pokvari». Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju n e p o d p i s a n i n e tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, / godišno 5 K za seljake / nagodina ili K 5.—, odnosno K 2-50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., za ostali 20 h., koji u Puli toll izvan iste.

Uredništvo i uprava nalazi se u »Tiskari Laginja i dr. Via Giuliua br. 1. kamo neka se nnaoljuju dva pisma i predplate

Odgovorni urednik i Izdavaatelj Jerko J. Mabolja.

U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Giuliua 1.

Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu.

Porotni sudovi za Istru.

III.

Naveli smo občine, koje spadaju pod okružni sud u Rovinju, radi toga te svatko uvidi, da je velika većina stanovništva u tom sudbenom okružju hrvatska. Tim navedenjem smo htjeli također prikazati, kako je netemeljito isprika sudbenih oblasti, da se i sa hrvatskim ljudima ili s ljudima, koji poznaju i hrvatski jezik, ne može nikada sastaviti jedna takova porotna klupa. Dok pod okružni sud u Rovinju spadaju občine sa mjestima kako je gore navedeno, dotle i dok se i za hrvatske obitavalište ne postavi u porotne klupe ljude, koji će razumjeti naše obitavalište — dotle ćemo uvijek tvrditi, da su takovi iz govori vrlo sumnjivi, a ako se to stanje porote kod okružnog suda u Rovinju bude i nadalje tako provadjalo i podržavalo, morat ćemo pomisliti, da se to čini s nekom svrhom, koju sada ovdje ne ćemo da kažemo. Ovim rečenima hoćemo danas dokazati sudbenim oblastima u Istri a svim poštenim ljudima pokazati činjenicu, kako je isključena svaka tvrdnja, da se među Hrvatima pod rovinskiim okružnim sudom ne može naći dostatan broj ljudi sposobnih i zakonom kvalifikovanih za vršenje porotničke službe i po tome za sastav jedne porotne klupe, koja bi odgovarala propisima zakona ili bolje b'la sposobna da po pravu i zakonu sudi obitavalištima i talijanskog ili hrvatskog ili slovenskog jezika.

Rekli smo, da pod okružni sud u Rovinju spada barem dvanaest čisto hrvatskih občina, t. j. u kojima obitava samo hrvatski narod (ne računamo u talijansku narodnost ono par odpadnika ili doklađenih stranaca u obćini Pazin i Kanfanar). Od tih dvanaest občina, deset je upravljano od ljudi domaćih, hrvatske narod-

nosti, dok su dvie — Tinjan i Kanfanar — upravljane od odpadnika i doklađenih tudjinaca, ali narodni karakter, hrvatsku narodnost, ne mogu ti odpadnici ili doklađeni stranaci ni tim obćinama oduzeti, zato i te dvie občine ubrajamo bez pretjerivanja u čisto hrvatske.

U ovih dvanaest občina imade po popisu pučanstva od 31. decembra 1900. u svemu 51.574 Hrvata i 2131 Talijana, odnosno tokovih, koji su se za Talijane upisali, a i ovi Talijani svi poznaju i hrvatski jezik. Sa la pitamo sve poštene i prave ljude, je li moguće vjerovati, da se samo u ovim obćinama nebi moglo naći barem jednu stotinu sposobnih i zakonom kvalifikovanih ljudi za vršenje porotničke službe i koji — što je glavno — poznaju hrvatski i talijanski jezik. Mi tvrdimo, da smo u stanju danas nabrojiti takvih sto ljudi u obćinama Pazin, Zvonj, Boljun, Baška, Punt, Omšalj i Vrhnik. Kad bi dakle oblast, koja sortira i izabire ljude za porotnike iz prvih porotničkih listina izvršila iz tih občina — recimo samo 50 (pedeset) — takovih ljudi u glavnu listinu porotnika, tada bi sa svom stalnošću, nedvojbeno, izašlo od tih ljudi — recimo opet vrlo malo — barem deset njih, te bi zriebom bili izvršeni među trideset i šest porotnika, potrebnih za svako porotno zasjedanje.

Ako se sudskim oblastima čini ovo naše računanje preterano ili ako navadjamo previsok razmjer, neka pokuša upotrebivši navedeni način postupka za sastav porotne listine, osvjedočiti će se, da će konačno proizaći još veći broj od onog što smo ga višo istaknuli.

Tako stojimo sa brojem našega naroda u navedenim čisto hrvatskim obćinama.

Idemo sada da vidimo broj hrvatskog naroda u ostalim obćinama, koje spadaju pod rovinski okružni sud, u obćinama, koje upravljaju Talijani. Vadimo brojke opet po statističkim podatcima na temelju

popisa pučanstva od 31. decembra 1900. jer nam nisu pri ruci — a državne vlasti ni nisu još obradile — detaljni podatci na temelju zadnjeg popisa pučanstva od 31. decembra 1910.

Takovih občina imade u svemu dvadeset i tri i to u krčkom kotaru jedna, u županskom četiri (sve), u puljskom četiri, grad Rovinj, u pažinskom dvie, u porečkom jedanaest (sve u talijanskim rukama). U svim tim obćinama imade — po gorirečenim podatcima — 98.840 Talijana u 49.831 Hrvata. Da po spomenutom popisu izlazi u tim obćinama toliki broj Talijana, neka se dobro upamti, da su taj popis sastavili najfanatičniji Talijani, koji su u obćinama M. Lošinj, Osor i Cres upisali najmanje tri tisuće našega naroda u Talijane, a u kotaru porečkom su upisali u Talijane barem 25.000 našega naroda, u obćini Labin oko 2000, ne računajući više tisuća našega naroda u Pulj, koje su Talijani upisali za svoje. Tako je u tim obćinama upisano preko 30.000 Hrvata za Talijane, te da nije bilo takova pupa i da bi se isti proveo pošteno po narodnosti, bilo bi u tim obćinama Hrvata u velikoj većini, što dokazuje najnoviji popis pučanstva od 31. decembra 1910 po kojem je razmjer između Hrvata i Talijana u tim obćinama skoro izjednačen. Sa svim tim ozmimo navedenu brojku Hrvata u spomenutim obćinama, nalazimo i ovdje isti broj našega naroda kao i u prije spomenutim obćinama, te izvršivši od tog broja barem pedeset njih u glavnu listinu porotnika, dobijemo i od tog broja barem deset njih, koji bi bili izriebani među 36 porotnika. Po tome bi se za svako porotno zasjedanje dobilo najmanje dvadeset porotnika, koji bi poznavali hrvatski i talijanski jezik, a ostalo bi još ipak 16 nesposobnih ili bolje zakonom nekvalifikovanih i povrh toga još dvanaest zamjenika Rovinjeta, dakle 28 porotnika, koji nebi poznavali hrvatski jezik.

Taj razmjer porotnika odgovarao bi ne samo broju Hrvata i Talijana pod rovinskiim okružnim sudom, nego pravu i zakonu, što mora da je glavno i poglavito sudskim oblastima kod sastavljanja porotničkih listina.

Sada se nuneće pitanje, zašto se to ne dogadju kod okružnog suda u Rovinju. U prvom redu je uzrok taj, što se do sada nije nikada pazilo na sposobnost o poznavanju zemaljskih jezika, ili ako se je i pazilo na to, onda se je slepo vjerovalo talijanskim obćinama, koje bi lažno označile za neke predloženičke, da poznaju i hrvatski jezik. U prvom slučaju izlazi nepravdost postupka a u drugom površnost, što se obije protivli očitom i jasnom zapisu zakonu.

U drugom redu jest taj uzrok, koji izgleda vrlo čudnovat, što redovito kod svakega zasjedanja sudbenjavaju listinu porotnika u velikoj većini — izim najviše 4 do 5 — ljudi iz talijanskih občina. Kako d lazi do toga, ne znamo, i rad toga ne ćemo da sumnjajemo oblasti; ali bio koji mu drago uzrok tom čudnovatom slučaju, doznost je sudskih oblasti, a i zakon to nalaže, da pripazi te sve občine svog područja sudjeluju kod sastava porotničkih listina. Ako radi tog stava krivnja na naše narodne občine te ne predlože zakonom kvalifikovane ljude za porotnike, onda moraju oblasti takve nemarne občine pozvati na red i kazniti te onda nesliti da izvrše zakonom propisanu dužnost. Ako ne bi ni to koristilo, onda bi morale same sudske oblasti proveš, što te nemarne občine propuste, to tim više, što svaka krivnja, nepravdost i protuzakonitost proizročena time do sada uvijek kod porotnog zasjedanja u Rovinju pada na sudske oblasti, koje jedno i skrivljujemo, da nam se la krivica i nepraveda nanasa.

Na koncu svega ovoga nastaje pitanje, kada će to stanje kod okružnog suda u Rovinju prestati, kada će ta nepraveda i

Bilješke iz talijanskog pašaloka.

Skandal oberkandal tako viču Talijani nakon pisanja »Nase Sloge« što se tiče vjerolomskog, tobože kršćanskog zastupnika Spadaro.

Nije za Talijane skandal, ona sramotna, akroz lažnjiva interpelacija proti Družbinj školi u Sv. Luciji. To je za njih sve dično i pošteno.

Skandal je za njih, što se tobož tekar sada otkrilo, da je Talijan Spadaro obćavao pravdost Slavencima, ako mu uspije izbor pomoću njihovih glasova.

Pak što je tu po sriedi novoga? Takovi ste vi gospodo Talijani svi, i klerikalci, i liberalci i socijalisti. Što sve nije činio Rizzi, da postane zastupnikom? God 1907. u leti dan kad je svečano izjavljao u skupštini socijalista: lo accetto tutti i postulati del socialismo . . . u leti dan dao je po njegovom tešćima u Malom Lošinj govornik: Znate, Rizzi je dobar kršćanin, on ide svaku nedelju na misu, on je darovao crkvi jednu krásnu sliku U isto

vreme, kad je u dvorani Apollo u Puli vikao proti »invasione croata . . .« širio je u puljskoj okolici glasove, da je jako veliki prijatelj našeg naroda

Svi ste takovi kao Spadaro. Nemojte mu se zato čuditi ni rugati i rugati bi ste se mogli jedino onim našim ljudima, koji vam vjeruju. Nego tih je svaki dan sve to manje.

Talijani hoće još jednu gimnaziju realku u Rovinju!

Da su barem pametniji, pak da bi nastojali dobiti drugo kad i kamo potrebne škole Istri, kao n. pr. savršene zanatlijske škole, poljodjeltske škole i silne zavode, iz koje može djak pripravljne poletjeti u bieli svijet, te uspješnije voditi borbu za obstanak. Samo gimnazije stvaraju pusti intelektualni proletarijat, osobito oni, koji ne mogu nastaviti više nauke; proletarijat, koji na teret sebi i društvu, proletarijat, koji se mora vucariti po raznim državnim i privatnim uredima za kukavnu plaću, koja mu ne da ni živjeti, ni umrieti.

Da su u Istri normalno prilike, da se ni Hrvati i Slovenci možemo mirno razvijati uz Talijane, da dakle nema ono ostro narodne borbe, dosta bi bilo za Istru samo dvie gimnazije: jedna hrvatska, druga talijanska, a zatim mnoštvo drugih praktičnih škola za oba naroda.

Nego govornik nešto pametnoga našim Talijanima, vriedi isto, kao što i trošiti sapun, neka afrikanski crnac postane biel.

Kud će suza, nego na oko . . . tako i našim Talijanima srce čuli za blaženu Italiju. Pred nedavno naši Talijani u Zemaljskom Odboru pozvali su dva talijanska profesora iz Italije, da oni prouče i pro sude agrarni program Zem. Odbora.

Naravski, brata iz Italije nisu mogla da učine krivo brać u ovu stranu »uhkoga mora«, te su im izdali krásnu svjedočbu. Zem. Odbor, da je bas pogodilo sve po trebe poljodjelca, koji da će izvavno biti pomoćni i poučni u svemu.

Blago nama! Dobro bude, ako tako bude, ako ne bude i kako drugačije.

Nježna, plemenita talijanska duša, smučuje se radi krásno uspješnog plesa Sokolasa u Pulj, te negočvrtvajem spominje pritatnost admirala Rippera i raznih drugih dostojanstvenika. Sa njeke umišljene moralne visine opazn »Unione Nazionale«, da nitko tko imade vriedi o svome dostojanstvu, ne može reagirati na naše sistevne borbe!

Ovo pisanje talijanske stampe sjeca nas na poznatu priču o kiscu i kiselom groždju. Kiselu je bilo groždje za kiscu jer ga nije mogla uhvatiti.

A sjecate li se plemenita gospodo Talijani onih godina vaše sloge sa nekojim krugovima mornarice?!

Kiselu je, jelte groždje, zato se vaša »dignita« buni!

Nek se radje buni pred, poznatim cijelom svijetu, sablasnima vaših ljudi na obćini u Puli i pred glasovitom odsudom u Rovinju.

nezakonitost naprama nama Hrvatima prestati? Odgovaramo nikada! dok se bude postupalo onako, kako se je do sada stvarala rovinjska porota. Svakako je u interesu sudstva, pravde i zakona u jednoj civilizovanoj državi, u interesu obrazovanih ljudi kao što su naši suci, koje bez njihove krivnje takova rovinjska porota prikazuje u ne baš lepom svetlu, da to abnormalno stanje već prestane i to prilično zlo ukloni!

Za takvo stanje rovinjske porote odgovorne su jedino sudske oblasti, jer se je s naše strane pokazuje na to anomaliju kroz desetke godina kroz javnu štampu, a naši zastupnici i vođe naroda upozorili su na to pozvane faktore raznim memorandumima, interpelacijama i pritužbama. Upozorujemo i naše narodne občine, da pače pozivljemo ih u ime narodne časti, da svake godine sastave točno prvotnu listinu porotnika i predlože sve zakonom kvalifikovane osobe za vršenje porotničke službe i dostave nadležnoj oblasti. Time će ne samo izvršiti svoju narodnu dužnost i pripomoći, da se i našim jeziku kod rovinjske porote dade ono mjesto koje mu po pravu i zakonu pripada, nego će obuzdati našega roda i jezika pružiti mogućnost, da izravno obće u svom jeziku sa pučkim sucima i udovoljiti pravdi a sudbenim oblastima tako onemogućiti izpriku, da radi pomanjkanja naših ljudi ne mogu sastaviti pravde i sposobne porotničke klupe. Kada to naše občine učine, onda tek ćemo moći suditi, da li su nadležne oblasti voljne i za nas udovoljiti zakonu!

Viećanje vrhovne uprave stranke prava u Opatiji.

Na poziv predsjednika vrhovne uprave stranke prava dra Mile Starčevića, držalo se dne 27. pr. mj. u Opatiji zasjedanje Vrhovne uprave a dne 28. pr. mj. sjednica plenuma zastupnika stranke prava iz svih hrvatskih zemalja. Ovim su sastancima prisustvovali članovi vrhovne uprave iz Banovine: dr. Mile Starčević, dr. Vladimir Prebeg, Cezar Akacić, Stjepan Gorac, dr. Dragutin Bostnjak, dr. Fran Milobor, Kerubin Šegvic, Ivan Peršić i bivši narodni zastupnici raspuštenog sabora iz Banovine: Marijan Mihaljković, Fran pl. Kufirin, Franjo Hrustić, Stjepan Lesni, dr. Zivko Petričić, dr. Ivan Ružić, dr. Stjepan Pomper, dr. Ante Pavčić, Mate Polić, Stipe Vučić, Ivan Zatluka, dr. Vuk pl. Kit i Drago Vinohvić

Iz Bosne i Hercegovine članovi Vrhovne uprave: dr. Nikola Mandić, dr. Jivo Sunarić, Juraj Veselić, Josip pl. Vancat i narodni zastupnici: Salihbegović Semibeg, Djurkovečki pl. Mirko, Gjebić Marusić Kostar, dr. Katusić Milan i dr. Mazzi Dominik. Ispričaste svoju odsutnost Ademaga Mešić, nadbiskup dr. Josip Stadler, Nikola Precca i dr. Janković.

Iz Dalmacije članovi Vrhovne uprave: don Ivo Prodan i dr. Ante Dubčić. Ispričaste svoj nedolazak dr. Ivo Krstelj, Fran Škorić, Virgil Perić i dr. Mate Drinković.

Iz Istre članovi Vrhovne uprave: dr. Matko Leginja, Sime Červar i prof. Vjekoslav Spintić. Ispričao se Luka Kirac.

Iz Slovenije članovi Vrhovne uprave stranke prava odnosno hrv.-slov. egzekutivnoga odbora: dr. Ivan Susteršič, dr. Krek Janez, dr. Ivan Korček, dr. Janjo Breje i zastupnici dr. Josip Benković, dr. Eugen Lampe, dr. Vinko Gregorič, Franjo Demtar, dr. Fon i Matijetić, a ostali ispričaste svoju odsutnost.

Nakon toga, što su po dru Prebegu predčitali zapisnici o viećanju Vrhovne uprave stranke prava i plenuma pravskih zastupnika, obdržavanom u Ljubljani dne 19. i 20. listopada 1912. ovjerovljeni, raspravljalo se o političkom položaju hrv.

naroda i o stanovištu stranke prava s obzirom na nastale promjene na Balkanu, te je usvojena jednoglasno ova izjava:

Posljednjih šest mjeseci naši po jeziku srodnici i susjedi Srbi i Bugari zamjernom poštivošću u nizu krvavih bitaka odkupise krvlju svoju braću po vjeri i narodnosti i oživotvorise svoje ideale.

Te pobjede izazvale su i u srcu hrvatskih otačbenika iskreno oduševljenje ne samo za to, što vide u njima pobjedu narodnoga i historijskoga prava, nego i zato, što te pobjede dokazuju snagu i malenih neroda, kad su organizovani i prožeti živim narodnom svešću. Ta radost nad balkanskim uspjesima, to iskreno oduševljenje i zanos morali bi da budu novim poticalom na ustrajan rad za oživotvorenje hrvatskog historičkog državnog prava i hrvatskog narodnog ujedinjenja. Naprotiv se i među samim Hrvatima a osobito kod omladine opaža nemila pojava, koja stavlja posve u pozadinu hrvatsko državno pravo i hrvatsko narodno načelo: sjedinjenje hrvatskih i slovenskih zemalja u smislu programa Ante Starčevića od god. 1894. Usled sustavnoga protuhrvatskog rada sa strane državnih faktora, kojima je hrvatski narod podčinjen, taj je preokret mišljenja razumljiv, ali nije nipošto opravdan. To može biti plod očajnosti, znak gubitka vjere u vlastitu snagu hrvatsko-slovenskoga naroda, znak gubitka pouzdanja u našu zajedničku bolju narodnu budućnost!

Poslije događaja na Balkanu, mi te vjere nismo izgubili, ona je dapače u nama porasla i pojačala osvjeđenije, da će se naši hrvatski narodni ideali: ujedinjenje i samostalnost hrvatsko-slovenskih zemalja u dogledno vrijeme oživotvoriti.

S toga apeliramo na sve pravške otačbenike, navlastito na pravšku omladinu, da uzdrže punu vjeru u prava hrvatskog naroda.

I poslije pobjede oružja balkanskih saveznika ostaje kao prije prieka potreba, da se okupimo svi Hrvati i Slovenci u što jaču falangu, da stisnemo svoje redove i da pomnoženim silama nastavimo borbu za oživotvorenje hrvatskog državnog prava i po njem našeg narodnog ujedinjenja.

To je ne samo pllemenit, zakonit i opravdan cilj našega rada, nego je jedini preduvjet našeg daljnjeg narodnog obitanka.

Podučeni gorkim iskustvom ne polazemo svoje nade u bilo koga izvan hrvatskoga naroda, odbijajući svaki pokušaj, da hrvatski narod bude bilo čije sljepo protunarodno oruđe, stupajmo napried na dostizanje svojem državopravnom i narodnom programu, uzdajući se samo u Boga i Hrvate!

Glede pojedinih hrvatskih zemalja stvoreni su ovi načelni zaključci: U Banovini ni jedna nagodbena vlada ne može računati na podporu stranke prava i njenih članova.

Stranka prava ostaje vjerna svojim obvezama iz pakta sa hrvatsko-srbskom koalicijom.

Stranka prava ulagati će i dalje sve svoje sile u poblijanje izvanzakonskoga stanja u Banovini.

S obzirom na nesuglasice, nastale u Dalmaciji između nekih članova stranke prava — Vrhovna uprava stranke upućuje svoje tamošnje pristale na gornju izjavu i programatično stanovište stranke.

Za Istru usvaja stranka prava stanovište tamošnjih hrvatskih i slovenskih zastupnika, da imade hrvatski jezik biti u toj zemlji priznat i potpuno proveden u istarskom saboru i u svim autonomnim uredima.

Glede Bosne i Hercegovine stranka prava jednostavno stoji na stanovištu, da hrvatski jezik mora biti isključivo jedini državni i službeni jezik na području vanjske i unutarnje službe.

Stranka prava veseli se slozi muslimana i katolika Hrvata u tim zemljama i nastojat će, da se ta sloga uzdrži i učvrsti.

Stranka prava sa zahvalnošću priznaje otačbenički požrtvovni rad hrv.-slov. kluba na carevinskom vieću za odstranjenje izvanzakonskog stanja u Banovini, a vidi u tom prve uspjehe pristupa braće Slovenaca u stranku prava.

Zauzeće Drinopolja.

Punih pet mjeseci trajala je oko dravnog Drinopolja žestoka i krvava bitka. U prvoy dobi ratovnjaka prodirale su bugarske čete pobjedonosno i neočekivano naglo, stigav do silno utvrđene Cataldže, 30 kilometara udaljene od Carigrada. Nu to sjajno prodiranje nije za njih vredilo toliko, koliko vriedi danas pod Turcima svetlog grada Drinopolja. Taj je grad neobičnim junačtvom branio turski general Sukri paša na čelu dobro uvježbane do 80.000 momaka brojeće vojske.

Dugo su se Bugari i njihovi saveznici Srbi pripravljali na odlučnu navalu na silno utvrđeno Drinopolje, nu do navale da nije došlo, jer da se je bugarski car Ferdinand tomu protivio, bojeći se velikih žrtava.

Ali konačno privolio je i car i učinjena su pripreve na odlučnu navalu. Žestoka navala započela je dne 24. a svršila 26. marča. O toj groznoj navali doznajemo:

Čim je u glavnom ratnom stanu bila izdana naredba 23. pr. mj. u večer zapovjedniku drugoy diela vojske, da napadne turske pozicije i da ih zauzme — general Ivanov je dao nalog, da sutradan iza podne započnu operacije. Svi su obsadni topovi otvorili vatru proti viencu turskih utvrda. Turci su odgovorili sa svojim najjačim topovima. Iza 8 sati nastavili su s bombardiranjem, ali uz česta prekidanja, samo da se pjesništvo dade što više vremena, kako bi se pripravilo obći napadaj.

Prvi, koji su probili vienc turskih tvrđava, bili su Srbi, i to 20. regimenta pod zapovjedništvom generala Stefanovića. Sukri paša ponudio je generalu Stefanoviću svoj mač i predaju grada, nu general mu je odgovorio, da on nije glavni zapovjednik, pa nije kompetentan da primi predaju vojske i upulio Sukripašu na bugarskog generala Ivanova. Sukripaša je počeo nakon toga raspravljati o uvjetima predaje sa generalom Ivanovom.

Čim je car Ferdinand primio viest, da je Drinopolje palo — odmah je u posebnom vlakom s princevima i generalima Savovom, Ivanovom, Racijom i Petrovom krenuo prema osvojenom gradu. — Vlak se je morao zaustaviti nekoliko kilometara pred gradom, jer su Turci pokušali u zadnji čas da podignu u zrak veliki most, koji se nalazi na rječici Marici. To im je samo djelomično pošlo za rukom. Radi toga su putnici morali nastaviti svoj put u automobilu glavnom cestom, preko koje je prolazila nepregledna povorka turskih zarobljenika. Iza kratko su vojnje, za koje su Bugari svuda frenetično pozdravljali car, car i njegova pratnja otilili u vojnički kasino, gdje je bio interniran Sukripaša i turski generalni štop. Car je najprije oduševljeno pozdravio vojsku, zatim je primio Sukripašu, koji mu je predao svoj mač. Ali mu ga car povratio, poljiva livni čas da radi njegova junačkoga držanja.

Juriš je na Drinopolje trajao točno 49 sati. Bugari su zarobili 61.000 Turaka, — između kojih 17 paha, 4 divizijska generala, 8 brigadnih generala, te ukupno 1220 turskih častnika. Među zarobljenicima imade 64 njemacka, 18 rumunjskih i 6 belgijskih častnika.

Bugari su zauzeli 100.000 putaka, 620 topova i velika količina stisakih kaputa. Prema jednoj viesti, koje još nije potvrđjena, Turci su bacili u zrak Selimovu džamiju.

Sukripaša sa svojim štopom je odveden u Sofiju, gdje je bio na najprijazniji način dočekan od stacionorskog zapovjednika i interniran u jednom hotelu.

Rat na Balkanu!

Pula, 2. aprila 1913.

Junačko zauzeće Drinopolja po bugarskim i srbskim četama ovenčava posljednje faze onog gigantskog djela, što ga hoće ostvariti balkanski saveznici u ratu s Turčinom. Bugari su sada kao i Srbi skoro izvršili svoje sveto djelo u ovom ratu. Još se Bugarima opire četa Turaka oko Cataldže, gdje su im Bugari zadali u ove zadnje dane silne gubitke.

Sve oči uprte su sada, osobito u zadnja tri dana na Skadar, kojeg obsjedanje neće da napuste uzprkos oštrog zahtjeva sa strane velevlasti. Radi toga poslat će velevlasti u crnogorske vode svoje ratne brodove kao demonstraciju, te ne bude li i to koristilo, da će Austrija ili Italija izkrcati svoje čete u Crnojgori. Ove posljednje već su pripravne na to. Napetost je radi Skadara vrlo velika i prieti pogibij velikih zapletaja, te bi se moglo dogoditi štogod neočekivanog ako Crnogora ne popuusti.

Uza sve to čini se, da će se doskora sklopiti mir između ratujućih stranaka, jer je turska prihvatila uvjete velevlasti, na temelju kojih će ove posredovati kod balkanskih saveznika. Kako viesti glase, danas će i balkanski saveznici predati velevlastima svoje uvjete za prolimanje mira, a koji da se vrlo malo razlikuju od onih velikih sila, pak se drži, da se neće naći na velike poteškoće za sklopljenje mira. A kad bi prestala neprijateljstva između ratujućih stranaka, poboljšao bi se tada i sveobći europski položaj.

Pogled po Primorju Puljsko-Rovinjski kot.

Izloženo listina za III. Izborni kotar sveobće kurije (grad Pula). Izborne listine za izbor zastupnika u III. kotaru obćenile kurije (grad Pula) izložene su od 1. do 14. aprila na obćinskom poglavarstvu. Izbornicima slavenske narodnosti stoje iste na raspolaganje kroz cijeli dan u prostorijama Narodne radničke organizacije. Od 5 sati na večer napried biti će izbornicima na raspolaganje po jedan povjerenik hrvatske stranke.

Pravo glasa u ovom kotaru imaju svi, koji su navršili 24 godine, bez obzira na to, da li plaća porez ili ne, a stanuju u Puli barem godinu dana.

Ovaj izborni kotar sačinjavaju prva dva izborna kotara, koja su ustanovljena za izbor zastupnika gradova, trgovlita i obrtnih mjesta te predgrađa Sv. Polikarpa. Gradski izborni kotari obćine Pule bivaju omeđasteni ovako:

I. izborni kotar sastoji se od dijela grada koji zovu "grad" biva omeđasten ulicom Zaro, ulicom Giulla, ulicom Gioxue Carducci (prije Circonvallazione) i cestom, koja vodi od Arene uzduž Valerijinovog perivoja, obalom Franje Josipa i ulicom dell' Arsenal.

II. izborni kotar sastoji se od gradskih dijelova Port' Aurea, sv. Martin, Zaro i od predgradjia S. Michele biva omeđasten ulicom Giovia, ulicom Stanković, ulicom Danie, Sitanakom cestom do ulice Francesco Patrizio, pak od ove do ceste ozad pokrajinske bolnice, Medullustkom cestom uzet i baraka Rismonda, ulicom Mutilla, ulicom Dfranceschi do vještališta mornarice i ulicom Polikarpa do raskršća sa ulicom Zaro. Dakle svi oni, koji stanuju u ovim dvim kotarima i u predgra-

gradju S. Polikarpo, imaju pravo glasa u ovom kotaru.

Rok za reklamacije traje do 14. aprila, zato neka svaki na vrijeme dodje pogledati da li je u listini, da ga se može reklamirati ako je ispušten i da ne bude kasnije prigovora, kao što obično, što nije ovaj ili onaj u izbornoj listini.

Oproštajna večer. Kako smo javili svojedobno, sudac na ovom kot. sudu dr. Ivo Milić imenovan je predstojnikom kot. suda u Buzetu. Danas je dr. Ivo Milić ostavio naš grad i odputovao na svoje mjesto u Buzet. Tim povodom priredili su obiljubljenu drugu i prijatelju mnogobrojnu njegovi prijatelji dne 1. tek. mjes. oproštajnu večeru, na kojoj su se od njega iskreno rastali i zaželili mu svaku sreću i zdravlje u novom boravištu.

Dr. Ivo Milić, koji je puna četiri godine boravio u ovom gradu, ostavlja medju svima, koji su došli s njime u doticaj, kao dobar i pravedan sudac i kao građanin svuda najljepšu uspomenu. Ako ovaj sud i gubi u njemu jednog učenog i dobrog suca, radujemo se Buzetanima, koji u dru. Miliću dobivaju vrstnog suca i savjetniku te odličnog građanina.

Pridružujući se i mi željama njegovih prijatelja i drugova na odlazku u novu postojbinu, želimo dru. Miliću u Buzetu svako dobro i zdravlje.

Na oproštajnoj večeri sakupljeno je na predlog g. Nike Mardešića medju prisutnima K 163-20 za siromašnu djecu naših narodnih škola u Puli.

Obiteljska žalost. Rodoljubnu obitelj g. Grga Vratovića, kavanara, zadesila je prošlog tjedna teška žalost smrću ljubljenoj sina Grga, od 17 god., djaka trgovačke akademije u Gracu. Podlegao je naglo ljutoj boljetici. U nedjelju bio mu je sjajan sprovod uz mnogobrojno učestvovanje građanstva svih stališa. Ožalošćenju obitelji naše iskreno sautečeše a milom pokojniku bila lahka zemljica.

Da počasti uspomenu pok. G. Vratovića daje Ante Šverko ml. za Družbu K 5. Vrhunao bezočnosti. U broju 10. našega lista od 6. marča t. g. pod naslovom „Crna nezahvalnost“, predbacili smo talijanskom klerikalnom zastupniku na carevinskom vieću I. izbornog kotara Istre g. Spadaru veliku i istinu najernju nezahvalnost prema izbornicima hrvatake i slovenske narodnosti, koje je podlo denuncirao u jednoj skroz i skroz lažnoj interpelaciji na ministra unutarnjih poslova. Tom prilikom dokazali smo brojčama, da je bio g. Spadaro g. 1907. i g. 1911. izabran zastupnikom za carev. vieće jedino pomoću glasova hrvatsko-slovenskih izbornika, bez kojih bi bio oba puta stalno propao. Dodali smo još k tomu, što i danas ponovno i apodiktički tvrdimo, još ova :

„G. Spadaro se je oba puta prije izbora, osobito prije utih izbora ustmeno i pisмено preporučivao našim prvacima svog izbornog kotara, ističući svoja kršćanska načela i svoje pravdoljublje prema zakonu. To isto opetovao je i piscu ovih redaka, naglasiv, da se ne će nikada protiviti pravednim i opravdanim tečajnima svojih slovenskih izbornika.“

Na ovo pozivlje nas i dra Leginju, (koji medjutim ne ulazi ni malo u spomenuti članak) list talijanskih klerikalaca u Trstu, da za gornje tvrdnje donesemo dokumentirane dokaze, inače da će imati pravo nazvati nas niskim klevetnicima.

Mi vjerujemo post. organu kršć. socijala talijančih u Istri, da smo sve nje stavili

u veliku nepriliku s onom našom tvrdnjom prema talijanskim liberalcima kamo-raske dlake, koji tu tvrdu sada izrabljuju za sebe, ali prije nego se onako izpricio, kao da smo mi ustvrdili nešto lažna ili izmišljena, imao je prije upitati g. Spadara što je istine u stvari i pozvali ga, da g. Spadaro izravno i javno sa svojim podpisom opovrgne, ako je kadar, naše gornje tvrdnje, pa da vidimo onda, koji će ostati klevetnik i lažac. Zast. Spadara smo prikorili i njemu ćemo odgovarati gdje god hoće, dok pos. organu talijanskih klerikalaca poručujemo, da se u buduće ne prikazuje u vrhuncu bezočnosti.

Izlet „Hrv. Sokola“ u Vinkuran. U nedjelju dne 6. o. m. j. bili će izlet Hrvatskog Sokola u Vinkuran uz sudjelovanje društvene fanfare. Sastajalište pred Nar. Domom u 2 sala p. p., odakle se kreće pojedince put Vinkurana. Pozivlju se svi članovi i članice našeg Sokola, da čim mnogobrojnije prisustvuju tom izletu.

Tko će biti imenovan porečko-puljskim biskupom? Čitamo u trčanskim novinama i bilježimo po novinarskoj dužnosti, da će do mala slediti imenovanje župnika kod sv. Antuna novoga u Trstu i počastnoga kanonika preč. g. dra Pederzoli Trifuna za biskupa porečko-puljskoga.

† **Dr. Ivan Cleva.** Dne 1. t. m. j. umro je u Vodnjanu zem. zastupnik na istarskom saboru i načelnik Vodnjanskog dr. Ivan Cleva, u dobi od 62 godine. Pokojnik bio je rodom iz Barbana, zvanjem liečnik i dugi niz godina zastupnikom. Bio je naš veliki narodni protivnik u istarskom saboru i kao prisjednik zem. odbora, gdje je postao glasovit, osobito zbog potalijancivanja naziva naših mjesta i gradova. Pokopan je jučer po podne u Vodnjanu. Počivao u miru.

Za gradnju nove crkve u Banjolama. Namjesništvo je podnelo odboru za izgradnju jedne crkve u Banjolama dozvolu za sabiranje prinosa u koparsko-trčanskoj i porečko-puljskoj biskupiji. Za sabiranje milodara ovlasteni su Krsto Mikovilović i Luka Crnobori iz Banjola. Trošak za izgradnju crkve proračunan je na K 25.000.

Odlazeći iz ovoga grada, pozdravljam najsrdačnije prijatelje i znance s kojima se nisam mogao osobno oprostiti. Pula, dne 2. travnja 1913.

Dr. Ivo Milić.

Bošinski kotar

Veliki Lošinj, 29. III. 1913. Drugi uskrsni blagdan obdarilo nas je Dramatsko Društvo iz Malog Lošinja ponovno jednom veoma uspjelom zabavnom večeri. Dne 24. predstavljalo je naime rečeno društvo u našem Hrvatskom Domu igru „Fakin od Porta“, koju je preveo iz francuskog i priredio za naše prilike naš pisac Viktor Car Emlin. Prevodilac prilagodio je komad tako uspješno našem primorskom živalju, da bi ga se potpunim pravom moglo nazvati narodnim komadom. Stara Martin Tičić i njegova plemenita zenica Kate jesu pravi hrvatski Primorci. Jezik je narodni i čist. Izvedbi igre pako nema prigovora, držimo li na umu, da su igrali diletanti. Uvriedio bih cjelinu, kad bih poluhrlio kojega pojedinca, svi dobro odigraše svoje uloge.

Dok se najljepše zahvaljujemo dramatskom društvu u Malom Lošnju i njegovim postrvočnim članovima, moramo pri-govoriti našem narodu, da se je u veoma malenom broju odazvao pozivu. Na sva-

kojače „marijette“ i saltimbanke naš narod kao lud hrli, pa makar u protivničku kuću, dok kod naših zabava u tako malenom broju prisustvuje. Lošinjani, kada ćete se opametiti?!

Voloski kotar

† **Vlanko Mavričić,** posjednik i občinski zastupnik u Dragi Mošćenicej umro je dne 24. pr. m. j., a sahranjen bje u sriedu dne 26. pr. m. j. uz sautečešće cilog domačeg pučanstva i znanaca i prijatelja iz Lovrana, Voloskog-Opatije i Kastavske občine. Pokojnik bijaše vrlo rodoljub, koji se je rado žrtvovao za narodnu dobrobit te je bio članom svih narodnih društava u svojoj občini i također članom Sokola u Voloskom-Opatiji od postanka ovog društva. Isto imade malo članova, koji bi bili tako redno i savjestno vršili svoje članske dužnosti, kao što je pokojnik. U svojoj oporuci namijenio je društvu Hrv. Sokol u Voloskom Opatiji liepi zapis od K 500, a razne iznose namienio je drugim narodnim institucijama u Istri.

Kod sprovoda učestvovali su i također Hrv. Sokol iz Voloskog-Opatije sa jednim svojim odjelom i društvenom zastavom. Prisustvovali su također sprovodu predsjednik Družbe sv. Cirila i Metoda profesor Vjekoslav Spinčić i predsjedništvo kotarske gospodarske zadruge u Opatiji, kod koje bijaše pokojni Mavričić odbornik. Nad otvorenim grobom oprostio se je od pokojnika starijehna Hrv. Sokola u Voloskom-Opatiji sa kratkim nadgrobnim govorom.

Iz Zameta. Radi blizino grada Rieke i njenog napredka, raste i broj pučanstva u Zametu tako, da je u posljednjih deset godina broj njegovog pučanstva porasao za cietih 100 po sto. Ova porezna občina, koja već sada broji 2400 stanovnika, spada pod kapelaniju Sv. Križa u Srdočevoj, gdje se nalazi kapelanska crkvice, koja je većini pučanstva Zameta dosta daleko, radi česa jedan dvo. Zamečana voli polaziti crkve na Rieci, a mnogi — u današnjem vieću komoditete — riedko kada i zalaze u crkvu.

Uvidila se je potreba jedne crkve u Zametu. I zbilja još pred više godina ustanovio se je jedan odbor, koji je poduzeo potrebitu za gradnju crkve. Od pretpostavljenih oblasti izhodio je dozvolu za gradnju, dao se na sakupljanje milodara, a dubo je i nešto podpore. Tim novcem, koji nije ni iz daleka dočajno za cietu gradnju, počeo je graditi crkvu i dogradio ju. Prošle nedjelje dne 30. marča bio je blagoslov ove crkve, koja je posvećena presv. srecu Isusovu. Taj čin obavio je velič. gosp. F. Ryslavj, župnik dekan iz Kastva uz sudjelovanje dvojice gg. kapelana. Kod sačestanosti sujelovala je vojnička glazba, pjevačko društvo „Sloga“ i prisustvovala je korporativno Udruga sv. Mihovila u Rubeši.

Poželjno bi bilo, da i puk iz bližnjih krajeva polozi svoj milodar za manjkajuće potrebitine ove crkve, za koju se ne može sve nabaviti prinosisima domačeg pučanstva i ne uzet u obzir, da crkvu tereti prilično velik dug, kojega bi se mogla lahko riesti, kad bi nek. mjestni kucu gospodari učinili svoju dužnost, koju su žalibože propustili.

Pazinski kotar

† **Iz Plomina.** C. k. postanski ured ovdje nalazi se već duže vremena u kući gosp. kapetana Zagabria. On je sagrao tu kuću

najviše s tom namjerom, da priredi svom rodnom mjestu čim ljepše prostorije za poštu i njezine činovnike, budući u Plominu nije bilo druge kuće za to. Pak se mora u istinu reći, da je time svime najbolje ugodio. Koli občinstvo toli činovništvo, bili su do sada uvijek zadovoljni sa spomenutim prostorijama.

Sada na jedan put, ne zna se s kojeg razloga, odlučio je gdjca Grm, postarica, prenesti postanski i brzozajavni ured u kuću g. načelnika Tonetina. U istoj se kući već nalazi občinski ured sa stanom občinskog tajnika i žandarmerija, te nema više potrebitog mjesta za poštu.

Ovdje se svi čude, kako je moglo to dozvoliti c. k. ravnateljstvo pošta i brzozajava, budući su bili zadovoljni koli gosp. Zagabria kao vlasnik kuće, toli g. Drnovšč, nadglednik brzozajave pruge ovdje kao najammik iste, da ostane postanski ured i za unapried na svojem starom mjestu uz dosadanje uvjete. Nego čuje se nekako iz daleka, da imade gospodjica postarica velikih prijatelja kod ravnateljstva pošte u Trstu, koji, reč bi, znadu već stvari tako uređiti, da se ispune u avemu vruće želje njihove štienice, pa makar bilo to i proti volji svega puka, a k tomu promjestaanju postanskog ureda doprineslo je najbrže na malo i to, što se je počela gdjica postarica družiti s nekojim ovdšnjim Talijanjima, našima, kojim nije bilo drago, da bude postanski ured u stanu jednog našeg čovjeka, te su ju nagovorili, da ga prenese drugamo. A njoj je taj savjet dobro došao, jer si misli, da će se time osvetiti svome kućnom gospodaru, što se je usudio više puta prijateljski i očinski upozoriti ju, neka se čuva nekojih svojih mušica, koje bi joj mogle naškoditi. Tu je napokon još jedna ni malo liepa stvar po sriedi, o kojoj ne ćemo da govorimo ovdje, ali za koju znadu već svi u Plominu, te se čude, kako mogu mučati o tome oni, koji su postavljeni, da paze na mir i red i dobro ponašanje u mjestu. Ali neka paze dobro, da na to njihovo mučanje i pokrivanje nezakonitosti ne bude progovorilo napokon sam puk, jer će onda morati pohrati sila i kopita te poći od kuć su i došli. Za danas dosta o tome.

C. k. ravnateljstvo pošta i brzozajava pak najtoplije preporučamo, da dobro pazi na djelovanje svojih činovnika, koji, reč bi, ugode više puta radje jednoj osobi nego svemu puku.

Razne primorske piesti

Za Družbu. Istarski Talijani hoće, da iskoriste sadašnje neprijateljsko razpoloženje viših odlučujućih krugova spram južnih Slavena. Njihovo novinstvo prikazuje Hrvate i Slovence u Primorju elementom nepouzdanim i monarhiji neprijateljskim, ističući vajno, kako su oni, Talijani, stup carstva i čvrst nasip protiv slavenske pravale. Odlučujući krugovi nasjedaju našim Talijanima ako i ne iz uvjerenja, a ono iz mržnje protiv nas.

Kao uvijek, prva je na ušaru naša Družba. Gdje god mogu čine joj neprieha, poteškuća, zapreka. Hoće da je utuku, da je skuće. Tako je prošlih dana hrvatozderski kot. škol vieće u Poreču izdalo naredbu, koje družbinom učitelju oduzime svaku slobodu kretanja, govora i di-sanja. On ne smije politički raditi, ne smije se baviti nikakvim poslom, koji bi zasjecao u kulturni i društveni život stoga mjesta. Na družbinu zgradi ne smije se vještati hrvatska trobojnica : hrvatske

Pozor!

PRUŽA SERIEDKA PRILIKA!

Specialiteti u manufakturnoj robi kao bijelo rublje i sukno za gospodje i gospodu. Vjenčano opremanje mladoženje obavlja se najpomiije.

Tjedansko i mjesečno odpućivanje na 3-6 mjeseci počela!

Na zahtjev, eventualno poziv dopisnicom, dolazim u kuću sa uzorcima.

Uz odlično poštovanje

W. WEINZ, PULA - Olivo Cornelio broj 2.